

**Національний
університет
біоресурсів і
природокористування
України**

**Факультет
ветеринарної
медицини**

НДІ Здоров'я тварин

**«ЄДИНЕ ЗДОРОВ'Я – 2022»
Матеріали Міжнародної наукової конференції**

**22-24 вересня 2022 р.
НУБіП України, м. Київ**

УДК 636.709:616-071:591.112.1

ДІАГНОСТИКА ХРОНІЧНОЇ СЕРЦЕВОЇ НЕДОСТАТНОСТІ У СОБАК

Якимчук О.М., кандидат біологічних наук, доцент

*Національний університет біоресурсів і природокористування України,
м. Київ*

Добре відомо, що будь яке захворювання серця призводить до розвитку хронічної серцевої недостатності (ХСН). Своєчасне виявлення змін з боку серцево-судинної системи у тварин, які не проявляються симптомами хвороби, дозволяє виявити доклінічну хронічну серцево-судинну недостатність у собак.

Під час надходження тварин до клініки з підозрою на ХСН проводять збір анамнезу, клінічні дослідження, визначення ступеня ХСН (ФК), рентгенографію, електрокардіографію, ехокардіографію.

Ураження міокарда та розвиток ХСН часто спостерігається після бактеріальних та вірусних захворювань, гіпертиріозу, нефропатії з розвитком гіпертонічної хвороби, цукрового діабету, хіміотерапії тощо.

Під час збирання анамнезу хвороби необхідно з'ясувати тривалість і динаміку прояву симптомів: чи спостерігалися такі симптоми раніше, як тварина переносить фізичні навантаження (втома), поява кашлю, задишки в залежності від зовнішніх факторів.

Слизові оболонки у тварин із ХСН бліді, за тривалого процесу з'являється ціаноз. Швидкість наповнення капілярів може перевищувати 2 секунди (порушення мікроциркуляції внаслідок зниження перфузії тканин). Спостерігається сильно виражений трахеальний рефлекс. Дифузний та посилений серцевий поштовх (у положенні лежачи на лівому боці) свідчить про збільшення лівого шлуночка, за значного зниження скорочувальної здатності міокарда може відзначатися ослаблення серцевого поштовху. За аускультатії серця виявляють наявність 3 тонів, а також ритм «галопу». Однак за дуже слабкого серцевого викиду крові шуми можуть не вислуховуватися. Поява альтернуючого пульсу вказує на порушення скорочувальної здатності міокарда та збільшення кінцевого діастолічного об'єму лівого шлуночка. Під час аускультатії легень виявляється жорстке дихання, а за набряку легень-хрипи по всіх ділянках легень. Можна також виявити зниження дихальних шумів, які характерні для плеврального випоту (за правошлуночкової недостатності). Пальпацією виявляють збільшення печінки (застійні явища у великому колі кровообігу).

Без проведення спеціальних методів дослідження, діагностика ХСН неможлива. На рентгенівських знімках можна побачити збільшення різних відділів серця. Збільшення лівого шлуночка може говорити про недостатність або стеноз мітрального клапана, а збільшення правого шлуночка – про стеноз легеневої артерії або легеневої гіпертензії. Також під час рентгенографії звертають увагу на положення трахеї та бронхів у грудній порожнині.

За збільшення передсердь виявляють на знімках паралельне хребту положення трахеї. Розширення кореня легень (симптом «метелика») видно за венозного застою в малому колі кровообігу. Посилення судинного малюнка в центрі та збіднення його на периферії характерне для підвищеного тиску в системі легеневої артерії. Тривала ХСН, за якої виникають дисфункції лівих і правих відділів серця на рентгенографії дає посилення артеріального та венозного малюнка.

На електорокардіограмі виявляють порушення ритму ознаки ішемії, гіпертрофії шлуночків серця, зміна електричної осі серця.

Ехокардіографія (ЕХО) у М-режимі дозволяє визначити зміну розмірів порожнин серця (за ХСН – гіпертрофія та дилатація шлуночків), стан міжшлуночкової перегородки (збільшення) оцінити структуру та функціональний стан клапанного апарату (недостатність, а також звуження мітрального та трикуспідального клапана), уточнюють однорідність міокарда, його скорочувальну здатність (посилення), а також визначається фракція викиду лівого шлуночка (зменшення ударного об'єму).

Таким чином, діагностика ХСН має проводитися комплексно з використанням спеціальних методів дослідження. Найбільш ефективний метод ехокардіографія.